

**UCHWAŁA NR XLI/296/2018
RADY GMINY BIAŁA PODLASKA**

z dnia 10 października 2018 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała Podlaska na lata 2018-2025

Na podstawie art 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 994, z późn. zm.) oraz art 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm) Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała Podlaska na lata 2018-2025 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Biała Podlaska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Biała Podlaska

Dariusz Płażuk

Załącznik do Uchwały Nr XLI/296/2018
Rady Gminy Biała Podlaska
z dnia 10 października 2018 r.
w sprawie przyjęcia Strategii
Rozwiązywania Problemów
Społecznych Gminy Biała Podlaska
na lata 2018-2025

RADA GMINY BIAŁA PODLASKA

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BIAŁA PODLASKA NA LATA 2018-2025

Biała Podlaska 2018

Spis treści

I.	WPROWADZENIE.....	3
	1.1. Podstawy prawne	3
	1.2. Podstawy programowe.....	6
	1.3. Charakterystyka Gminy Biała Podlaska	8
II.	ANALIZA I DIAGNOZA STRATEGICZNA	10
	2.1. Przestrzeń i środowisko.....	10
	2.2. Strefa społeczna	12
III.	GOSPODARKA GMINY BIAŁA PODLASKA.....	17
	3.1. Sektor rolniczy	17
	3.2. Sektor pozarolniczy.....	17
IV.	SPECYFIKA DZIAŁALNOŚCI GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W BIAŁEJ PODLASKIEJ	19
	4.1. STRUKTURA WYDATKÓW W 2017 R.	22
	4.2. REALIZOWANE ŚWIADCZENIA MATERIALNE WYNIKAJĄCE Z USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH FINANSOWANIE	23
	4.3. ŚWIADCZENIA WYNIKAJĄCE Z USTAW O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH, USTALENIU I WYPŁACIE ZASIŁKÓW DLA OPIEKUNÓW, POMOCY OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW	28
	4.4. ŚWIADCZENIA WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	30
V.	CHARAKTERYSTYKA KLIENTÓW GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W BIAŁEJ PODLASKIEJ	33
	5.1. Ubóstwo	33
	5.2. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.	35
	5.3. Bezrobocie i rynek pracy	37
	5.4. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	40
	5.5. Alkoholizm	42
	5.6. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	49
	5.7. Problemy osób w podeszłym wieku	51
VI.	ANALIZA SWOT	52
	6.1. Wspieranie rodzin.....	52
	6.2. Pomoc społeczna	53
	6.3. Lokalny rynek pracy.....	54
	6.4. Edukacja społeczna.....	55
	6.5. Niepełnosprawność	56
	6.6. Ochrona zdrowia i rozwiązywanie problemów uzależnień	57
	6.7. Cele strategiczne i kierunki działań.....	58
	WIZJA GMINY	58
	6.8. Zestaw wskaźników do monitorowania strategii.....	67
VII.	ZAKOŃCZENIE.....	75
	SPIS TABEL	77

WPROWADZENIE

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewności, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia definiuje istniejące problemy, wyznacza najważniejsze priorytety i wskazuje na metody ich rozwiązywania.

1.1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1990 r. Poz. 95 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. Poz. 230 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. Poz. 575 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. Poz. 1518 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2017 r. Poz. 489),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. Poz. 1390),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. Poz. 224 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. Poz. 645 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. Poz. 1827)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. Poz. 2046),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. Poz. 180)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. Poz. 239 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r. Poz. 157),

- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r. Poz. 546 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – prawo energetyczne (Dz. U. Z 2017 r. Poz. 220).
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r. Poz. 162).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (uzppr) (Dz.U. 2006 Nr 227 poz. 1658) określa sposób wykorzystania środków unijnych i publicznych krajowych. Zgodnie z art. 2 przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Art. 3.3. uzppr wskazuje, że politykę rozwoju prowadzą: samorząd gminny. W art. 4.1 uzppr wskazuje się, że politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych. Zgodnie z ustawą elementami obligatoryjnymi programu są: Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu do zakresu objętego programowaniem strategicznym oraz wyniki raportu ewaluacyjnego. Cel główny i cele szczegółowe w nawiązaniu do średniookresowej strategii rozwoju kraju, narodowej strategii spójności lub strategii rozwoju, wraz z określonymi wskaźnikami Priorytety oraz kierunki interwencji. Sposób monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych. Plan finansowy, w tym: • Źródła finansowania realizacji programu, • Kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział między poszczególne priorytety, • Informacja o wysokości współfinansowania na poziomie programu i priorytetów. Podstawowe założenia systemu realizacji. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała Podlaska jest zgodna z wymaganiami zawartymi w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Głównym celem pomocy społecznej jest wspieranie osób potrzebujących w ich wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych,

umożliwienie życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz podejmowanie działań zmierzających do ich życiowego usamodzielnienia.

W chwili obecnej odpowiedzialność za realizację zadań pomocy społecznej spoczywa na samorządzie gminnym, który jest zobowiązany do podejmowania działań wynikających z lokalnych potrzeb. Aby ich dobór zmierzał do sprawnego i efektywnego rozwiązywania problemów społecznych, niezbędne jest dokonanie wnikliwego rozeznania sytuacji społecznej mieszkańców danego rejonu, zdefiniowanie i wyjaśnienie natury problemów oraz określenie dostępnych zasobów. Zagadnienia te opisuje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała Podlaska do roku 2025.

Niełatwo stworzyć pełną, zamkniętą listę problemów społecznych. Trudność wynika z faktu ich zmienności, a także z różnego postrzegania danego zagadnienia. Zjawiska społeczne określane jako problem w jednym społeczeństwie w innym wcale nie są traktowane jako znaczące. Trudność w klasyfikacji spowodowana jest również tym, że problemy społeczne są ze sobą wielostronne powiązane – np. patologia społeczna wiąże się często z bezrobociem, biedą, kryzysem rodziny, brakiem mieszkania, itd. Z uwagi na złożoność i wzajemne przenikanie się problemów społecznych, wszelkie działania podejmowane w kierunku ich łagodzenia i rozwiązywania powinny być ze sobą zintegrowane. Tylko planowane i systemowe podejście daje szansę na ograniczenie niekorzystnych zjawisk.

1.2. PODSTAWY PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała Podlaska jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała Podlaska na lata 2018 – 2025

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała Podlaska do roku 2025 zawiera diagnozę sytuacji społecznej Gminy, opisującą dominujące problemy społeczne Gminy oraz nakreślające zadania pomocy społecznej, których celem będzie integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka i zapobieganie marginalizacji najsłabszych grup społecznych. W ramach dokumentu wyodrębnione zostały poszczególne systemy wsparcia, tj.:

- System pomocy osobom bezdomnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym.
- System pomocy osobom bezrobotnym i zagrożonym bezrobociem.
- System pomocy osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym.
- System pomocy rodzinom i dzieciom, w tym system zapobiegania przestępczości wśród nieletnich.
- System pomocy osobom w podeszłym wieku.
- Zintegrowany system pomocy społecznej.

Następnie, w każdym z tych obszarów sformułowane zostały cele główne, cele szczegółowe i zadania. Przyjęte w Strategii cele będą realizowane nie tylko do 2025 roku, ale i również kontynuowane w przyszłości.

Niniejsza Strategia to pierwsza tego typu próba całościowego i odrębnego opisu potrzeb z zakresu pomocy społecznej. Praca nad dokumentem stała się zaczątkiem wymiany doświadczeń i wiedzy na temat wsparcia osób potrzebujących i służyć będzie opracowywaniu efektywnych metod pomocy w systemie lokalnych partnerstw.

Strategia Rozwiązywania Problemów społecznych Gminy Biała Podlaska nie zamyka bynajmniej procesu doskonalenia i weryfikacji działań w zakresie pomocy społecznej. Dzięki prowadzonemu monitoringowi realizacji Strategii, cele i zadania będą aktualizowane, modyfikowane i dostosowywane do zmieniającej się rzeczywistości i warunków i warunków społeczno – gospodarczych. Przyjęcie dokumentu otwiera swoisty proces planowania długoterminowych działań z zakresu pomocy społecznej w naszej Gminie.

1.3. CHARAKTERYSTYKA GMINY BIAŁA PODLASKA

Gmina Biała Podlaska jest jedną z dziewiętnastu gmin powiatu bialskiego. Leży w północno – wschodniej części województwa lubelskiego, w dolinie Krzny. Siedzibą gminy jest sześćdziesięcioletnie miasto Biała Podlaska, którą gmina okala i stanowi jego naturalne zaplecze. Obszar gminy wynosi około 32 476 ha, a liczba ludności to 14 073 osób (na dzień 10 marca 2017 r.). Gęstość zaludnienia jest bardzo niska i wynosi 31 osób na km². W gminie jest 41 sołectw i 45 miejscowości. Fakt okalania ośrodka miejskiego, a więc Białej Podlaskiej determinuje sposób rozwoju miejscowości gminy – postępuje suburbanizacja miejscowości położonych najbliżej miasta, najbardziej dynamicznie pod tym względem rozwija się miejscowości Rakowiska, Sławacinek Stary i Grabanów.

Pod względem administracyjnym, od 1 stycznia 1999 roku gmina Biała Podlaska należy do województwa lubelskiego i wchodzi w skład powiatu bialskiego. Zajmuje obszar 326 km² (11,8% powierzchni powiatu i 1,3% powierzchni województwa). Otoczona jest gminami: Drelów, Huszlew, Janów Podlaski, Leśna Podlaska, Łomazy, Międzyrzec Podlaski, Piszczac, Rokitno, Zalesie. Gmina otacza miasto Biała Podlaska, które ma status powiatu grodzkiego.

Gmina cechuje się stosunkowo dobrą dostępnością komunikacyjną. Zlokalizowana jest przy drodze krajowej nr 2 (jest to trasa tranzytowa łącząca Europę Zachodnią z Rosją). W Białej Podlaskiej krzyżują się ona z drogami wojewódzkimi nr 811 (Sarnaki – Konstantynów – Biała Podlaska) i nr 812 (Biała Podlaska – Wisznice – Włodawa – Chełm). Gmina znajduje się w odległości 115 km od Lublina, 155 km od Warszawy i 36 km od Terespoła (przejście graniczne z Białorusią).

Rozwój gminy Biała Podlaska jest w dużym stopniu zdeterminowany przez miasto Biała Podlaska – szybko rozwijający się ośrodek miejski, wokół którego położona jest gmina. Bezpośrednie sąsiedztwo silnego miasta powiatowego wpływa korzystnie na układ osadniczy w gminie oraz podnosi atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną gminy. Stwarza dodatkowe możliwości zagospodarowania wolnych terenów na cele osadnictwa podmiejskiego i rekreacyjnego.

Pod względem fizjograficznym gmina Biała Podlaska położona jest w obrębie dwóch mezoregionów: Równiny Łukowskiej i Zakłęsłości Łomaskiej. Rzeźba terenu została ukształtowana w czwartorzędzie, w wyniku działalności lądolodu oraz klimatu panującego przed i po zlodowaceniu.

Najcenniejszymi wartościami przyrodniczymi gminy są lasy. Zajmują one 28% powierzchni gminy i większość z nich należy do Nadleśnictwa Biała Podlaska. Jest to wartość zbliżona do średniej dla kraju.

Powierzchnia obszarów chronionych w gminie wynosi 45,6 ha i są to użytki ekologiczne. Stanowią one tylko 0,14% powierzchni gminy, podczas gdy średnio w województwie odsetek obszarów prawnie chronionych kształtuje się na poziomie prawie 23%, zaś w kraju 33%. Występuje tu także 35 pomników przyrody (w tym 23 to pomniki przyrody ożywionej).

Obszar gminy należy do zlewni rzeki Bug. Największą rzeką odprowadzającą wodę z terenu gminy jest Krzna. Dopływami Krzny są rzeki: Zielawa, Rudka, Klukówna i Złota Krzywula. Na terenie gminy 88 ha zajmują wody stojące a 171 ha rowy melioracyjne. Dwa istniejące zbiorniki małej retencji wodnej (Terebela I i II) znajdują się na pograniczu gmin Biała Podlaska i Leśna Podlaska, mają one łączną powierzchnię 34,4 ha. Ponadto znajdują się tu jeszcze niewielkie stawy rybne hodowlane.

Na terenie gminy Biała Podlaska znajduje się wiele zabytkowych obiektów, tj.:

- Obiekty sakralne (kościół, cerkwie, cmentarze) w miejscowościach: Cicibór Duży, Hrud, Swory, Woskrzenice Duże, Ortel Książęcy, Łukowce, Sycyna.
- Dwory i zespoły dworsko – pałacowe (w tym założenia dworsko – parkowe i dworsko – ogrodowe) w miejscowościach: Grabanów, Kozula, Terebela, Woroniec, Roskosz, Woskrzenice Duże, Zacisze, Styrzyniec.
- Zabudowa mieszkalna drewniana (w miejscowościach Cicibór Mały, Swory, Husinka, Sycyna, Pólko).
- Kapliczki przydrożne

ANALIZA I DIAGNOZA STRATEGICZNA

2.1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Położenie administracyjne i geograficzne

Pod względem administracyjnym, od 1 stycznia 1999 roku gmina Biała Podlaska należy do województwa lubelskiego i wchodzi w skład powiatu bialskiego. Zajmuje obszar 326 km² (11,8% powierzchni powiatu i 1,3% powierzchni województwa). Otoczona jest gminami: Drelów, Huszlew, Janów Podlaski, Leśna Podlaska, Łomazy, Międzyrzec Podlaski, Piszczac, Rokitno, Zalesie. Gmina otacza miasto Biała Podlaska, które ma status powiatu grodzkiego.

Gminę zamieszkuje 14121 osób. Przekłada się to na gęstość zaludnienia wynoszącą 43 osób na km².

Rozwój gminy Biała Podlaska jest w dużym stopniu zdeterminowany przez miasto Biała Podlaska – szybko rozwijający się ośrodek miejski, wokół którego położona jest gmina. Bezpośrednie sąsiedztwo silnego miasta powiatowego wpływa korzystnie na układ osadniczy w gminie oraz podnosi atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną gminy. Stwarza dodatkowe możliwości zagospodarowania wolnych terenów na cele osadnictwa podmiejskiego i rekreacyjnego.

Gmina liczy 41 sołectw: Cełujki, Cicibór Duży, Cicibór Mały, Czosnówka, Dokudów I, Dokudów II, Grabanów Wieś i Kolonia, Hola, Husinka, Janówka, Jażwiny, Julków, Kaliłów, Krzymowskie, Lisy, Łukowce, Michałówka, Młyniec, Ortel Książęcy I, Ortel Książęcy II, Perkowice, Pojelce, Porosiuki, Pólko, Rakowiska, Roskosz, Sitnik, Sławacinek Nowy, Sławacinek Stary, Styrzyniec, Surmacze, Swory, Sycyna, Terebela, Wilczyn, Woroniec, Woskrzenice Duże, Woskrzenice Małe, Wólka Plebańska, Zabłocie. Pod względem wielkości gmina Biała Podlaska jest największą gminą wiejską w województwie lubelskim.

Położenie komunikacyjne

Gmina cechuje się stosunkowo dobrą dostępnością komunikacyjną. Zlokalizowana jest przy drodze krajowej nr 2 (jest to trasa tranzytowa łącząca Europę

Zachodnią z Rosją). W Białej Podlaskiej krzyżują się ona z drogami wojewódzkimi nr 811 (Sarnaki – Konstantynów – Biała Podlaska) i nr 812 (Biała Podlaska – Wisznice – Włodawa – Chełm). Gmina znajduje się w odległości 115 km od Lublina, 155 km od Warszawy i 36 km od Terespoła (przejście graniczne z Białorusią).

Walory przyrodnicze i kulturowe

Na terenie gminy Biała Podlaska znajduje się wiele zabytkowych obiektów, tj.:

- Obiekty sakralne (kościół, cerkwie, cmentarze) w miejscowościach: Cicibór Duży, Hrud, Swory, Woskrzenice Duże, Ortel Książęcy, Łukowce, Sycyna.
- Dwory i zespoły dworsko – pałacowe (w tym założenia dworsko – parkowe i dworsko – ogrodowe) w miejscowościach: Grabanów, Kozula, Terebela, Woroniec, Roskosz, Woskrzenice Duże, Zacisze, Styrzyniec.
- Zabudowa mieszkalna drewniana (w miejscowościach Cicibór Mały, Swory, Husinka, Sycyna, Pólko).

Pod względem fizjograficznym gmina Biała Podlaska położona jest w obrębie dwóch mezoregionów: Równiny Łukowskiej i Zakłęsłości Łomaskiej. Rzeźba terenu została ukształtowana w czwartorzędzie, w wyniku działalności lądolodu oraz klimatu panującego przed i po zlodowaceniu.

Najcenniejszymi wartościami przyrodniczymi gminy są lasy. Zajmują one 28% powierzchni gminy i większość z nich należy do Nadleśnictwa Biała Podlaska. Jest to wartość zbliżona do średniej dla kraju.

Powierzchnia obszarów chronionych w gminie wynosi 45,6 ha i są to użytki ekologiczne. Stanowią one tylko 0,14% powierzchni gminy, podczas gdy średnio w województwie odsetek obszarów prawnie chronionych kształtuje się na poziomie prawie 23%, zaś w kraju 33%. Występuje tu także 35 pomników przyrody (w tym 23 to pomniki przyrody ożywionej).

Obszar gminy należy do zlewni rzeki Bug. Największą rzeką odprowadzającą wodę z terenu gminy jest Krzna. Dopływami Krzny są rzeki: Zielawa, Rudka, Kłukówna i Złota Krzywula. Na terenie gminy 88 ha zajmują wody stojące a 171 ha rowy

melioracyjne. Dwa istniejące zbiorniki małej retencji wodnej (Terebela I i II) znajdują się na pograniczu gmin Biała Podlaska i Leśna Podlaska, mają one łączną powierzchnię 34,4 ha. Ponadto znajdują się tu jeszcze niewielkie stawy rybne hodowlane.

2.2. STREFA SPOŁECZNA

Sytuacja demograficzna

W gminie, zameldowanych na pobyt stały jest 13883 osoby, na pobyt czasowy 238 osób. Na przestrzeni ostatnich dwunastu lat odnotowuje się trwały wzrost liczby ludności

w gminie. Prognozy demograficzne wskazują na dalszy znaczny wzrost liczby ludności (zjawisko suburbanizacji). Wzrost liczby ludności spowodowany jest głównie migracjami krajowymi oraz napływem ludności z terenu miasta Biała Podlaska.

Tabela nr 1. Struktura mieszkańców na dzień 31.12.2017

l.p	miejsowość	mieszkańcy ogółem	kobiety	mężczyźni
1	Cełujki	271	137	134
3	Cicibór Duży	635	302	333
4	Cicibór Mały	147	75	72
5	Czosnówka	829	415	414
6	Dokudów Drugi	290	151	139
7	Dokudów Pierwszy	229	101	128
8	Grabanów	514	262	252
9	Grabanów Kolonia	371	186	185
10	Hola	175	95	80
11	Hrud	534	271	263
12	Husinka	113	59	54
13	Janówka	104	54	50
14	Jaźwiny	255	127	128
15	Julków	139	76	63
16	Kaliłów	239	125	114

17	Kamieniczne	31	11	20
18	Kozula	213	88	125
19	Krzymowskie	80	40	40
20	Lisy	53	27	26
21	Łukowce	177	93	84
22	Michałówka	120	57	63
23	Młyniec	129	61	68
24	Ogrodniki	91	44	47
25	Ortel Książęcy Drugi	183	94	89
26	Ortel Książęcy Pierwszy	132	76	56
27	Perkowice	212	111	101
28	Pojelce	220	99	121
29	Porosiuki	465	234	231
30	Pólko	50	20	30
31	Rakowiska	1542	767	775
32	Roskosz	327	158	169
33	Sitnik	412	216	196
34	Sławacinek Nowy	298	139	159
35	Sławacinek Stary	1182	592	590
36	Styrzyniec	536	268	268
37	Surmacze	46	21	25
38	Swory	505	268	237
39	Sycyna	140	58	82
40	Terebela	362	179	183
41	Wilczyn	202	97	105
42	Woroniec	339	177	162
43	Woskrzenice Duże	485	238	247
44	Woskrzenice Małe	325	165	160
45	Wólka Plebańska	412	202	210
46	Zabłocie	179	89	90
47	Zacisze	39	15	24

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Sytuacja mieszkaniowa

Na ogólną liczbę mieszkań w gminie Biała Podlaska, większość ma dostęp do wody bieżącej i kanalizacji. Największym problemem pozostaje w dalszym ciągu ograniczony dostęp do gazu sieciowego.

Sytuacja społeczna

Na terenie Gminy mieści się 12 Jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: Hrud, Sitnik, Sławacinek Stary, Swory, Cełujki, Cicibór Duży, Dokudów, Husinka, Ortel Książęcy, Woskrzenice Małe, Wólka Plebańska, Sycyna.

W dziedzinie kulturalnej działa wiele stowarzyszeń: Stowarzyszenie Przyjaciół Styrzyńca w Styrzyńcu, Stowarzyszenie Kusy w Sworach, Stowarzyszenie Zefir w Hrudzie, Grupa Lokalnych Inicjatyw Podlaskich w Sycynie, Stowarzyszenie Rozwoju Rakowisk w Rakowiskach, Nasza Szkoła w Dokudowie, Tradycja i Współczesność w Sworach; zespołów: Wrzos w Woskrzenicach, Lewkowianie w Dokudowie, Barwinek w Styrzyńcu, Kalina w Perkowicach, Chodźcie do Nos w Sworach, Zorza w Ciciborze, Sitniczanki w Sitniku, Młodzieżowy Zespół Wokalny Macierzanka z Gruda, Dziecięcy Zespół Figiel, Zespół Jutrzenka, Zespół Sokotuchy; pracowni ginących zawodów: koronkarstwa, kulinariów regionalnych, plastyki ludowej, obrzędowości i gwary, pieśni i tańca, tkacka, zdobnictwa, garncarska.

Infrastruktura oświatowo-educacyjna

Na terenie Gminy mieści się 10 szkół podstawowych, 2 gimnazja, 10 punktów przedszkolnych, 10 oddziałów przedszkolnych. Nową i bardzo nowoczesną inwestycją gminną było otwarcie samorządowego przedszkola w Rakowiskach, w którym miejsce znajdzie 100 przedszkolaków.

Placówki oświatowe działające na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Ciciborze Dużym
- Szkoła Podstawowa im.30 Poleskiej Dywizji Piechoty AK w Grabanowie

- Szkoła Podstawowa im. Bł. Męczenników Podlaskich w Hrudzie
- Szkoła Podstawowa w Ortelu Książęcym Drugim
- Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Sitniku
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Sławacinku Starym
- Szkoła Podstawowa im. 1000-lecia Państwa Polskiego w Sworach
- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów II Wojny Światowej w Woskrzenice Dużej
- Szkoła Podstawowa im. Janiny Porazińskiej w Styrzyńcu
- Publiczne Gimnazjum im. Władysława Stanisława Reymonta w Ciciborze Dużym
- Publiczne Gimnazjum im. Orła Białego w Sworach

Placówki prowadzone przez Stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Społeczno-Oświatowe „Nasza Szkoła” Szkoła Podstawowa im. ks. Stanisława Brzóska w Dokudowie

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Dostęp mieszkańców gminy do usług medycznych jest dosyć dobry. Większość mieszkańców korzysta z usług medycznych w Białej Podlaskiej. Na terenie gminy działa tylko jedna niepubliczna przychodnia lekarska, w której w 2017r. udzielono 6195 porad lekarskich.

Na terenie gminy nie działa ani jedna apteka. Najbliższe placówki tego typu znajdują się w pobliskiej Białej Podlaskiej. Mieszkańcy gminy mogą korzystać z trzech prywatnych gabinetów dentystycznych. Natomiast na terenie gminy znajduje się Dom Pomocy Społecznej w Kozuli, w którym znajduje się miejsce dla 220 pensjonariuszy w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych, dorosłych, dzieci i młodzież niepełnosprawną intelektualnie oraz osób przewlekle psychicznie chorych. Jest to placówka stacjonarna, zapewniająca całodobową opiekę i zaspokajająca potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne i religijne.

Dom położony jest na terenie malowniczego XIX-wiecznego parku. Pobliski las, rzeka, łąki tworzą swoisty mikroklimat sprzyjający psychicznemu i fizycznemu zdrowiu mieszkańców. Zespół budynków został zlokalizowany w miejscu dawnej zabudowy gospodarczej obok zabytkowego dworku.

Ponadto od listopada 2017r. na terenie Gminy funkcjonuje Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Janówce. Ośrodek dysponuje 18 nowoczesnymi łózkami oraz pomocniczym sprzętem, służącym do pielęgnacji i przemieszczania chorych. Jest jednostką organizacyjną Niepublicznego Zakładu opieki Zdrowotnej „Senio Vita” Zespołu Długoterminowej Opieki Domowej. Ośrodek jest zakładem stacjonarnym, udzielającym całodobowych świadczeń zdrowotnych, obejmującym swoim zakresem leczenie, opiekę i pielęgnację oraz rehabilitację osób, u których został zakończony proces diagnozowania i intensywnego leczenia zachowawczego lub operacyjnego, ale ze względu na stan zdrowia oraz powstałe deficyty w zakresie podstawowych czynności dnia codziennego, wymagają profesjonalnej opieki, pielęgnacji, rehabilitacji oraz kontynuacji leczenia farmakologicznego i dietetycznego. Zakład gwarantuje profesjonalne usługi medyczne. Oferuje usprawnianie ruchowe i działania rehabilitacyjne, leczenie farmakologiczne, opiekę lekarską, zapewnienie niezbędnych konsultacji specjalistycznych, badań diagnostycznych, ustalenie i stosowanie diety, zapobieganie powikłaniom wynikającym z procesu chorobowego i unieruchomienia a także zmniejszenie skutków upośledzenia ruchowego i przygotowanie dożycia w społeczeństwie, także w warunkach środowiska domowego.

GOSPODARKA GMINY BIAŁA PODLASKA

3.1. SEKTOR ROLNICZY

Gmina Biała Podlaska ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują 18 682 tys. ha. Aż 69% powierzchni użytków rolnych zajmują grunty orne, 26% łąki i pastwiska, natomiast tylko 1% stanowią sady.

Gleby w gminie charakteryzują się generalnie średnią żyznością. Występują głównie gleby brunatne i bielicowe należące do IVb i V klasy bonitacyjnej. Jakość gleb determinuje w dużym stopniu kierunki upraw roślin i hodowli zwierząt.

Rolnictwo w gminie jest dość rozdrobnione i mało efektywne. Łącznie funkcjonuje 2959 gospodarstw rolnych. Wśród gospodarstw rolnych dominują tradycyjne metody produkcji, bez nadmiernego stosowania środków chemicznych do nawożenia i ochrony upraw. Czynniki te mogą być atutem do rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Niewiele gospodarstw próbuje różnicować swoją działalność i prowadzi działalność pozarolniczą. Główne obszary działalności pozarolniczej to: handel, przetwórstwo przemysłowe, transport oraz budownictwo.

Większość instytucji otoczenia rolnictwa skupia się w mieście powiatowym – Biała Podlaska. W gminie funkcjonuje 1 punkt skupu warzyw znajdujący się w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ciciborze Dużym (jest to jedyna grupa producencka w gminie). Tylko nieliczni rolnicy są aktywni w organizacjach zrzeszających.

3.2. SEKTOR POZAROLNICZY

Najliczniej reprezentowaną dziedziną działalności jest handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Wspierając procesy restrukturyzacyjne w gminie należy przede wszystkim dążyć do wzrostu liczby przedsiębiorstw w najważniejszych dla rozwoju

gminy branżach, tj. budownictwie, przetwórstwie i usługach rynkowych, w tym w sekcji hotelarstwa.

Na terenie gminy działają firmy z udziałem kapitału zagranicznego, chociaż gmina od kilku lat próbuje stwarzać dogodne warunki dla inwestorów zewnętrznych. Między innymi w tym celu, utworzono tereny inwestycyjne w miejscowościach: Sławacinek Stary, Sławacinek Nowy, Styrzyniec, Cicibór Duży, Woskrzenice Duże, Czosnówka. Ponadto inwestorzy mają możliwości uzyskania dodatkowego wsparcia ze strony władz lokalnych w postaci ulg podatkowych i pomocy w załatwieniu spraw formalno – prawnych.

SPECYFIKA DZIAŁALNOŚCI GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W BIAŁEJ PODLASKIEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej funkcjonuje w strukturach Gminy od 1990 roku, udzielając mieszkańcom/klientom wsparcia (nie tylko finansowego), które umożliwia im samodzielną egzystencję, dając szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb, włączenie społeczne, skuteczną realizację ról społecznych, a także szansę na rozwój. Jako samodzielna jednostka budżetowa, powołana do realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej, realizuje zadania własne i zlecone gminie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zgodnie z art.7 Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) udziela pomocy osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych), braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Analizując dane zebrane w poniższych tabelach mieć na uwadze fakt, że w jednej rodzinie objętej pomocą może występować kilka problemów.

W związku z tym, jedna rodzina może być ujęta w statystykach wielokrotnie.

Zadania realizowane przez Ośrodek wynikają z następujących ustaw:

- * Ustawa o pomocy społecznej,
- * Ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- * Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,

- * Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- * Ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
- * Ustawa o prawie energetycznym,
- * Ustawa o świadczeniach wychowawczych, tj. 500+
- * Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- * Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- * Ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- * Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- * Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- * Ustawa „Karta Dużej Rodziny”.
- * Rządowy Program „Dobry Start”

W 2017 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej na podstawie ustawy

o pomocy społecznej przyznał świadczenie **781** osobom. Tabela przedstawia liczbę beneficjentów Ośrodka oraz formy pomocy, jakie zostały udzielone.

Tabela 2. Liczba beneficjentów GOPS oraz formy pomocy, jakie zostały udzielone

Forma wsparcia	Liczba beneficjentów
Zasilek stały	50
Zasilek okresowy	174
Zasilek celowy	265
Zasilek celowy specjalny	44

Zasilek celowy na żywność z Programu	196
Wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	
Pomoc w formie dożywiania z Programu	387
Wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	
Usługi opiekuńcze	17
Skierowanie do DPS	25
Ustalenie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	25
Opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne	48
Świadczenia wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych , zasilki rodzinne wraz z dodatkami otrzymało	797 rodzin, w tym 1449 dzieci
Świadczenia pielęgnacyjne	40
Zasilek dla opiekuna	1
Zasilek specjalny opiekuńczy	11
Zasilek pielęgnacyjny	291
Świadczenie rodzicielskie	30
Tzw. becikowe	106
Świadczenie „za życiem”	2

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	88
Dodatek mieszkaniowy	18
Dodatek energetyczny	7

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

W 2017 roku świadczeniobiorcy GOPS ubiegali się o pomoc z następujących przyczyn:

- * bezdomność
- * potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność
- * bezrobocie
- * niepełnosprawność
- * długotrwała lub ciężka choroba
- * bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
- * przemoc w rodzinie
- * alkoholizm
- * trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- * trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą
- * zdarzenie losowe

4.1. STRUKTURA WYDATKÓW W 2017 R.

Środki finansowe na realizację zadań pomocy społecznej pochodzą z budżetu Gminy Biała Podlaska, dotacji celowych z budżetu państwa.

Tabela 3. Szczegółowe zestawienie środków wydatkowanych na realizację zadań w 2017 roku

Nazwa	Kwota ogółem wydatkowana	Środki własne Gminy	Środki dotacji na zadania własne i zlecone
Świadczenia z pomocy społecznej	1 774 605,46	888 752,01	885 853,45
Utrzymanie Ośrodka	1 018 355,16	520 888,13	497 467,03
Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej, asystent rodziny	70 951,79	56 168,79	14 783
Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, dodatki do świadczenia pielęgniacyjnego, składki na ubezpieczenie zdrowotne,	18 904 965,45	-	18 904 965,45
świadczenie wychowawcze			

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

4.2. REALIZOWANE ŚWIADCZENIA MATERIALNE WYNIKAJĄCE Z USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH FINANSOWANIE

Zasilki stałe, są zadaniem własnym gmin dofinansowanym z budżetu państwa. Były wypłacane osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Tabela 4. Zasilki stałe

Zasilek stały	Świadczeniobiorcy/Finansowanie
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w tym: osoby samotnie gospodarujące	50
	39
Liczba rodzin	49
Liczba przyznanych świadczeń	548
Źródło finansowania/wydatkowana kwota na świadczenie	dotacja z budżetu państwa
	263 416
Średnia wysokość zasiłku	480,68

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Zasilki okresowe, są zadaniem własnym gminy, współfinansowanym z budżetu państwa. Przyznawane są głównie ze względu na bezrobocie, długotrwałą chorobę, niepełnosprawność.

Tabela 5. Zasilki okresowe

Zasilek okresowy	Świadczeniobiorcy/Finansowanie
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	174
Liczba rodzin	174
Liczba przyznanych świadczeń	692
Źródło finansowania/wydatkowana kwota na świadczenie	Dotacja z budżetu państwa
	250 798
Średnia wysokość zasiłku	362,42

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Zasilki celowe, w minionym roku przyznawano na zaspokojenie podstawowych potrzeb między innymi na zakup żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, zakup niezbędnych przedmiotów użytku domowego.

Tabela 6. Zasilki celowe

Zasilek celowy	Świadczeniobiorcy/Finansowanie
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	146
Liczba rodzin	107
Kwota wydatkowana na świadczenie	58 108

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Zasilki specjalne celowe, przyznano osobom lub rodzinom o dochodach nieznacznie przekraczających kryterium dochodowe, w szczególności uzasadnionych przypadkach (np. ponoszone wysokie koszty leków i leczenia) na łączną kwotę **18 860**.

Zasilek celowy na żywność z Programu Wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, przyznawany był w formie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności.

Tabela 7. Zasilek celowy na żywność z Programu Wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”

Zasilek celowy na żywność z Programu Wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.	Świadczeniobiorcy/Finansowanie
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	196

Liczba rodzin	163
Liczba przyznanych świadczeń	677
Źródło finansowania/wydatkowana kwota na świadczenie	Dotacja z budżetu państwa
	76 378
	Środki własne
	100 227
Średnia wysokość zasiłku	260,86

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Tabela 8. Pomoc w formie gorących posiłków w ramach Programu Wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”

Pomoc w formie gorących posiłków w ramach Programu Wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.	Świadczeniobiorcy/Finansowanie
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	387
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	199
Liczba przyznanych świadczeń	52 381
Źródło finansowania/wydatkowana kwota na świadczenie	Dotacja z budżetu państwa
	173 222
	Środki własne

	66 173
Łączny koszt świadczeń	239 395

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi były realizowane w miejscu zamieszkania klientów pomocy społecznej, realizowały je następujące podmioty:

- * Stowarzyszenia „Synergia”,
- * Stowarzyszenie „Wspólny Świat”,
- * pomoc sąsiedzka – usługi opiekuńcze

Tabela 9. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Formy pomocy	Liczba korzystających	Wydatkowana kwota na realizację świadczenia
usługi opiekuńcze	4	9 834
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	17	97 537

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

ODPŁATNOŚĆ ZA POBYT W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

* Gmina Biała Podlaska ponosiła odpłatność za pobyt **25** mieszkańców w DPS na łączną kwotę **610 822 zł.**

OPLACANIE SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacono za osoby pobierające zasiłki stałe, które nie posiadały innego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego.

Tabela 10. Opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne

Składki na ubezpieczenie zdrowotne	Finansowanie składki na ubezpieczenie zdrowotne
Łączna liczba osób – 48	Łączna wydatkowana kwota 23 125

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

4.3. ŚWIADCZENIA WYNIKAJĄCE Z USTAW O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH, USTALENIU I WYPŁACIE ZASIŁKÓW DLA OPIEKUNÓW, POMOCY OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW

Tabela 11. Realizacja świadczeń rodzinnych

Wypłacane świadczenia rodzinne	Kwota
Zasiłki rodzinne	2 267 480
Urodzenie dziecka	77 845
Opieka nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	142 661
Samotne wychowywanie dziecka	123 783
Kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego	75 540
Rozpoczęcie roku szkolnego	119 172

Wyplacane świadczenia rodzinne	Kwota
Podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	222 238
Wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	305 342
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	107 000
Zasiłki pielęgnacyjne	515 610

Świadczenia pielęgnacyjne	720 236
Zasiłek opiekuńczy	59 934
Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	95 086
Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe „Za życiem”	109 692
Świadczenia rodzicielskie	8 000
	383 467

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

POSTĘPOWANIE WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH

W 2017r. prowadzono działania wobec dłużników alimentacyjnych. W ramach tych działań, między innymi :

- * wezwano na wywiad alimentacyjny 72 dłużników,
- * wobec 10 dłużników alimentacyjnych , wszczęto procedurę uznania za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych,
- * wydano 90 wniosków o przyłączenie się do egzekucji komorniczej
- * wysłano 88 informacji do dłużników o przyznaniu funduszu alimentacyjnego

4.4. ŚWIADCZENIA WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza stanowią odrębne (poza systemem pomocy społecznej) zadania. Poniższa tabela zawiera dane o liczbie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w 2017 roku.

Tabela 12. Dzieci w rodzinach zastępczych

Ilość dzieci w rodzinach zastępczych - ogółem	9
Ilość dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	6
Ilość dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	2
Ilość dzieci w rodzinach zawodowych	1

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Ogółem na rodziny zastępcze z budżetu gminy wydatkowano kwotę **43 643 zł**. Rodziny, które przeżywały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych były pod opieką pracowników socjalnych i asystenta rodziny polegającej na:

- * analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie

- * wzmocnieniu roli i funkcji rodziny poprzez realizowanie planu pomocy rodzinie
- * rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny
- * podnoszenie świadomości w zakresie planowania , funkcjonowania rodziny poprzez poradnictwo, edukację , informowanie i kierowanie do specjalistów oraz współpracę z instytucjami
- * praca asystenta z rodziną,
- * pomocy finansowej oraz rzeczowej.

Rodziny otrzymywały również wsparcie instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

- * Zarząd Okręgowy Polski Komitet Pomocy Społecznej – pomoc żywnościowa dla 200 osób,
- * Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie spotkanie z rodzicami dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

REALIZOWANE PRZEZ GOPS FORMY WSPARCIA POZAMATERIALNEGO

Na pomoc niematerialną, świadczoną przez GOPS składają się:

- * praca socjalna
- * kontrakt socjalny
- * poradnictwo specjalistyczne
- * Interwencja Kryzysowa
- * współpraca rodzin z pracownikiem socjalnym i z asystentem rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nastawiony jest na bezpośredni kontakt z potrzebującymi pomocy rodzinami i osobami oraz na współdziałanie z innymi placówkami i organizacjami na terenie gminy.

Ośrodek współpracuje z Sądem Rejonowym, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno – Wychowawczym, Policją, placówkami służby zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Zarządem Okręgowym Komitetu Pomocy Społecznej, Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Taki model pomocy społecznej wskazuje na potrzebę otwarcia w gminie całodobowego ośrodka interwencji kryzysowej

i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, zwłaszcza , że na terenie gminy obserwuje się narastające zjawisko zagrożenia alkoholowego. Na terenie gminy funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Kozuli. Jest to ośrodek stałego pobytu dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz dzieci niepełnosprawnych.

CHARAKTERYSTYKA KLIENTÓW GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W BIAŁEJ PODLASKIEJ

5.1. UBÓSTWO

Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym jest priorytetem w zakresie polityki społecznej gminy, tj. aktywizacji społecznej i zawodowej osób zmarginalizowanych, prawa dostępu do jakości usług publicznych oraz ograniczenie rozmiarów negatywnych zjawisk społecznych. Pojęcie ubóstwa jest wieloznaczne. Możemy mówić o ubóstwie skrajnym (poniżej poziomu minimum egzystencji, środki finansowe starczą lub nie, tylko na żywność i utrzymanie mieszkania), dotyczącym osób, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji materialnej i są przedmiotem szczególnego zainteresowania w zakresie polityki społecznej. Jest zjawisko ubóstwa ustawowego, dotyczy osób, które zgodnie z obowiązującymi przepisami są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej. Ubóstwo może być również relatywne, czyli życie na poziomie 50% średnich wydatków, gdzie poziom konsumpcji jest niższy niż u większości ludzi w Polsce i znacząco odbiega od poziomu przeciętnego.

Czynniki wpływające na zagrożenie ubóstwem:

1. Bezrobocie – sytuacja materialna jednostki i jej rodziny w ogromnej mierze wynika z miejsca zajmowanego na rynku pracy.
2. Źródła utrzymania – najtrudniejszą sytuację mają osoby żyjące w gospodarstwach domowych utrzymujących się z niezarobkowych źródeł, jak renty i emerytury oraz gospodarstwa domowe rolników. Część z tych osób ma ograniczone możliwości podejmowania innej aktywności z uwagi na stan zdrowia czy wiek.
3. Wykształcenie – jak wynika z analizy danych statystycznych bezrobotnych z gminy, wykształcenie niemal odsuwa zagrożenie ubóstwem, w najgorszej sytuacji są osoby kończące edukację na poziomie gimnazjalnym.

4. Wiek – ubóstwo częściej dotyka młodych ludzi, jednakże trudna sytuacja jest u części osób starszych, szczególnie osób samotnych. Podeszły wiek oraz problemy zdrowotne i brak wsparcia najbliższych, pogłębiają problemy finansowe. U rodzin wielopokoleniowych, świadczenia emerytalne są często jedynym regularnym źródłem dochodów.

5. Rodziny wielodzietne i niepełne – rodziny wielodzietne są najbardziej zagrożone ubóstwem skrajnym.

6. Niepełnosprawność – niepełnosprawność w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożeniem ubóstwem. Wydatki ponoszone na leczenie, rehabilitację bardzo obciążają budżety domowe. Utrudniony dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych pogłębia wykluczenie szybkiego powrotu do sprawności czy podtrzymania zdrowia na określonym poziomie pozwalającym na pewien stopień aktywności społecznej i zawodowej. W najtrudniejszej sytuacji są rodziny, gdzie niepełnosprawne jest dziecko.

Kierunki działań mających na celu minimalizację zagrożenia ubóstwem:

1. aktywna integracja, szczególnie w kontekście zmniejszenia bezrobocia
2. poprawa dostępu do rynku pracy
3. rozwój usług zdrowotnych i wzrost dostępności tych usług
4. wzrost dostępności do usług doradczych
5. współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami, w tym pomoc w rozwoju i upowszechnianiu ekonomii społecznej, podnoszenia kwalifikacji, świadczenia pomocy

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu ubóstwa w latach 2015 – 2017 r.

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	237	766
2016	163	453
2017	174	387

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

5.2. TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO.

Wśród korzystających z pomocy znajdują się osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Osoby wychodzące z więzienia są często spychane na margines życia społecznego. Wykluczone z prawa rodzinnego bez źródła utrzymania i miejsca zamieszkania, ulegają nałogom albo ponownie łamią prawo. Kolejnym istotnym problemem, z którym zmagają się te osoby, jest znalezienie zatrudnienia. Karalność, braki w wykształceniu i przerwa w doświadczeniu zawodowym znacząco zmniejsza ich szanse na rynku pracy. Nakłada się na to często brak pomysłowości i sił do podjęcia inicjatywy na inne życie, dlatego też w przypadku osób opuszczających zakłady karne, oprócz pomocy finansowej i materialnej, niezwykle ważne jest wsparcie w zerwaniu z dotychczasowym sposobem funkcjonowania w społeczeństwie.

Tabela nr 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	4	4
2016	1	1
2017	4	9

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Tabela 15. Statystyka przestępczości na terenie gminy Biała Podlaska w latach 2015-2017

Kategorie przestępstw	2015	2016	2017
Kradzież cudzej rzeczy	34	33	23
Kradzież z włamaniem	38	21	9
Rozboje	0	1	0
Bójka i pobicie	0	1	3
Niszczenie mienia	10	3	9
Kradzież samochodu	0	2	1
Narkotyki	5	8	6
Uszczerbek na zdrowiu	5	1	1
Przestępstwa drogowe	38	31	30
Przestępstwa kryminalne	141	93	78

Źródło; dane Komendy Miejskiej Policji w Białej Podlaskiej

5.3. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY.

To jeden z najbardziej dotkliwych problemów Gminy. Ujemny przyrost naturalny, wydłużenie przeciętnego trwania życia, a także migracje do ośrodków miejskich oddziałują na zmianę liczby ludności i strukturę wiekową ludności.

Problemem jest także udział bezrobotnych bezterminowo, czyli pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy. Z roku na rok liczba długotrwale bezrobotnych wzrasta. To bardzo negatywne zjawisko, ponieważ wyklucza z aktywności zawodowej i społecznej. Ponadto, powoduje utratę zdolności oceny sytuacji i brak umiejętności podejmowania jakichkolwiek działań do zmiany tej sytuacji. Rosnące wymagania pracodawców i szybkie tempo zmian w organizacji pracy czy konieczność rozwoju kompetencji nie są czynnikami sprzyjającymi dla długotrwale bezrobotnych. Uczciwie należy również powiedzieć, że część osób zarejestrowanych w PUP jako bezrobotni, nie chcą podjąć żadnego zatrudnienia, a status długotrwale bezrobotnego traktowany jest jako zabezpieczenie w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego.

Kierunki działań mających na celu minimalizację zagrożenia bezrobociem:

1. promowanie elastycznych form zatrudnienia
2. poprawa zaplecza instytucjonalnego (opieka najmłodszych, osób zależnych)
3. promocja i rozwój ekonomii społecznej
4. pomoc w zmniejszeniu luk kompetencyjnych (kompetencje potrzebne przedsiębiorcom spójne z kompetencjami posiadanymi przez potencjalnych pracowników)
5. rozwój form uczenia się przez całe życie
6. upowszechnianie nauk matematyczno-przyrodniczych wśród młodzieży
7. aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie

Tabela 16. Informacja o liczbie bezrobotnych w gminie Biała Podlaska

	Liczba ogółem(w tym kobiety)	W wieku 18-24 lata	W wieku 25-34 lata	W wieku 35-44 lata	W wieku 45-54 lata	W wieku 55-59 lat	W wieku 60 lat i powyżej
Stan na dzień 31.12.2015	684 (325)	131	231	146	106	50	20
31.12.2016	630(290)	121	213	121	92	57	25
31.12.2017	525(260)	101	172	109	77	50	16

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej

Tabela 17. Liczba mieszkańców gminy Biała Podlaska korzystających z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
Staż	100	96	101
Prace interwencyjne	10	8	11
Refundacja części wynagrodzenia I składki ZUS dla osób do 30 roku życia	0	14	36
Dofinansowanie wynagrodzenia dla osób pow. 50 roku	1	4	1

życia			
Bon na zasiedlenie	9	20	19
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	19	22	12
Refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy	15	7	20

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej

Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych z gminy Biała Podlaska, którym były proponowane formy wsparcia w latach 2015-2017

	2015-2017
Propozycje pracy	552
Propozycje stażu	365
Propozycja szkolenia	36
Propozycje udziału w działaniach aktywizacyjnych realizowanych przez agencję zatrudnienia	70
Propozycje poradnictwa	243

indywidualnego	
Propozycje poradnictwa grupowego	58
Pośrednictwo pracy	1767

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej

Na koniec 2017 roku liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wynosiła 525 osób, w tym kobiety: 260. Osoby z prawem do zasiłku: 37, w tym kobiety: 22. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w wieku powyżej 50 lat wynosi: 99, osoby do 30 roku życia: 188, osoby do 26 roku życia: 101. Najliczniejszą grupę wśród osób bezrobotnych stanowią osoby zarejestrowane powyżej 24 miesięcy, a najmniej liczną grupę stanowią osoby zarejestrowane poniżej 1 roku.

5.4 . NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które stawiają człowieka w nowej sytuacji, zmieniającej aspekty jego wcześniejszego funkcjonowania. Jako główny czynnik powodujący problemy związane z chorobami i wynikłą z tego niepełnosprawnością należy zaliczyć:

- zły stan zdrowia, • ubóstwo (niewystarczające środki na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych),
 - utrudniony dostęp do rehabilitacji,
 - małe nakłady na profilaktykę zdrowia,
 - niedostateczna promocja programów dot. zachowań prozdrowotnych.
- Akceptacja własnego inwalidztwa jest długofalowym procesem psychologicznym, ale jest konieczna dla prawidłowego funkcjonowania w środowisku, rodzinie, realizacji

planów życiowych, w tym zawodowych i spełniania się w określonych rolach społecznych. Niepełnosprawność dotyczy w skutkach całej rodziny, najbliższych, uderza najbardziej w jej finansową i emocjonalną stronę. Rodzina, w takiej sytuacji wymaga pomocy, zwłaszcza nieinstytucjonalnych form, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Takie wzmocnienie daje pewną stabilność i bezpieczeństwo emocjonalno-ekonomiczne rodzinie, niezbędne dla umożliwienia osobom z niepełnosprawnością osiągnięcie równych szans i uczestnictwo we wszystkich dziedzinach życia.

Kierunki działań mających na celu minimalizację zagrożenia niepełnosprawnością i przewlekłymi chorobami:

1. programy profilaktyczne
2. poprawa i utrwalanie prawidłowych wzorców zdrowego stylu życia ze szczególnym akcentem na model żywienia i aktywność fizyczną wśród dzieci i dorosłych
3. ułatwienie dostępu do usług w zakresie opieki zdrowotnej i usług socjalnych
4. wspieranie rewitalizacji fizycznej
5. inwestowanie w kształcenie, szkolenie w tym zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie (w tym ekonomia społeczna, transport)
6. zwiększenie udziału pozaszpitalnych form opieki zdrowotnej (np. terapie, opieka środowiskowa)

Tabela 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2015	2016	2017		2015	2016	2017	
Niepełnosprawność	81	85	81		223	216	197	
Długotrwała choroba	137	122	100		429	348	248	

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

5.5. ALKOHOLIZM

Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Biała Podlaska

Główne zadania

Podstawowym zadaniem Komisji jest podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury spożywania. Głównym celem działań profilaktycznych Komisji jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zwiększenie zdolności do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Komisja zajmuje się wspieraniem osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowaniem zdrowego stylu życia oraz pomaga rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych.

Ponadto realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, do których należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe).
- monitorowanie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

W ramach działań Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych :

- przyjmuje zgłoszenie o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu,
- wzywa na rozmowę osoby, co do których wpłynęło zgłoszenie, pouczając o zaprzestaniu swoich działań i poddaniu się leczeniu odwykowego,
- w przypadku, gdy osoba wezwana nie godzi się na dobrowolne leczenie, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniają kontynuowanie postępowania, osoba kierowana jest na badanie przez biegłych, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu odwykowego,
- przygotowuje dokumentację związaną z postępowaniem sądowym mającym na celu poddania się przymusowemu leczeniu,
- składa wniosek o wszczęcie postępowania do Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej.

Działalność Komisji dotycząca procedury leczenia odwykowego w 2017r.

Bardzo istotnym problemem w działalności Komisji jest leczenie choroby alkoholowej. W 2017r. codziennie w Urzędzie Gminy można było uzyskać poradę w sprawie choroby alkoholowej oraz przemocy w rodzinie. Na bieżąco przyjmowano i rozpatrywano wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe osób z problemem alkoholowym dotkniętych również przemocą w rodzinie.

W roku 2017 do tutejszej Komisji przyjęto i rozpatrzono 25 wniosków o skierowanie osób na leczenie. Najczęściej problem alkoholowy zgłaszają osoby z rodziny: żona, matka, teściowa, rodzeństwo, ale także kuratorzy sądowi lub pedagodzy szkolni. Zatrważające są też niestety, przypadki zgłaszania na leczenie rodziców przez dzieci.

W ramach działalności Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Biała Podlaska odbyło się 25 posiedzeń Gminnej Komisji, na których podjęto decyzje wobec osób zgłoszonych do jej postępowania tj.:

- kierowano do biegłego celem badania i wydania opinii w przedmiocie uzależnienia,
- kierowano do postępowania sądowego.

Na posiedzenia Komisji wezwano 25 osób, w celu zmotywowania do podjęcia leczenia odwykowego. Z osobami wezwanymi przeprowadzono rozmowy interwencyjno motywujące do podjęcia leczenia. Komisja do Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej skierowała 22 wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Przy Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla osób i rodzin przeżywających kryzys w związku z alkoholem, przemocą, trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi, w którym bezpłatnych porad udziela psycholog. Ponadto mieszkańcy Gminy w trudnych sytuacjach życiowych kierowani są do Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej w Białej Podlaskiej. Osoby korzystają z porad prawnika i psychologa. Poradnictwo specjalistyczne w zakresie prawnym było udzielane przez pracowników będących w Urzędzie Gminy. Porady te były udzielane na podstawie Porozumienia między Wójtem Gminy Biała Podlaska, a Powiatem Białskim.

Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży.

Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kładzie szczególny nacisk na działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży z terenu Gminy Biała Podlaska. Od wielu lat organizowane są kolonie dla dzieci z rodzin zagrożonych problemem bezrobocia, alkoholizmu, niepełnosprawności, przemocy w rodzinie. W ramach tych działań odbył się obóz integracyjny dla dzieci młodzieży w Porosiukach. Dla wielu z dzieci był to pierwszy wyjazd z domu. Rodzice często nie byli w stanie zorganizować dzieciom wyjazdu ze względu na problemy finansowe. Przy rekrutacji uczestników obozu pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej oraz Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych weszli we współpracę ze Szkołami Podstawowymi z terenu Gminy Biała Podlaska. Na działalność obozu przekazano kwotę ponad 30.000 tys. zł. z budżetu GKRPA. Podczas obozu integracyjnego dzieci uczyły się spędzać czas bez komputera, telewizora. Uświadamiały sobie jakie zagrożenia niosą używki. Uczestniczyły w spotkaniu z psychologiem i pedagogiem, podczas których nabyły kompetencje w przeciwdziałaniu skutkom trudnej sytuacji w rodzinie, skutkom uzależnień. Dzieci uczestniczyły w zajęciach garncarskich, florystycznych, poznały

uroki kajakarstwa uczestnicząc w spływie kajakowym zorganizowanym przez instruktora sportów wodnych. Uczestniczyły również w seansie filmowym kina w konwencji 3D. Obóz bardzo zintegrował dzieci z terenu Gminy Biała Podlaska i chciałyby ponownie wziąć w nim udział.

Nie ulega wątpliwości, że alkohol wywiera negatywny wpływ na życie rodzinne, dlatego też analizy danych dotyczących uzależnienia nie można dokonywać bez udziału pozostałych członków rodziny.

Tabela 20. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu.

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
2015	20	61
2016	16	44
2017	17	42

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

Tabela 21. Liczba osób zgłoszonych do GKRPA na leczenie odwykowe w latach 2015-2017

2015	2016	2017
32	34	25

Źródło: dane własne GKRPA w Białej Podlaskiej

Tabela 22. Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe na podstawie orzeczenia Sądu w latach 2015-2017

2015	2016	2017
32	36	22

Źródło: dane własne GKRPA w Białej Podlaskiej

Tabela 23. Wyszczególnienie osób zgłaszających swoich bliskich do GKRPA na leczenie odwykowe w latach 2015-2017

2015	2016	2017
żona 18	żona 13	żona 13
matka 5	matka 5	matka 5
rodzeństwo 0	rodzeństwo 7	rodzeństwo 2
dziecko 5	dziecko 7	dziecko 2
dziadek 1	dziadek 0	dziadek 0
wujek 1	wujek 0	wujek 0
pracownik socjalny 1	pracownik socjalny 1	pracownik socjalny 2
kurator 1	kurator 0	kurator 1
	ojciec 1	
	konkubina 1	
	wnuczka 1	

Źródło: dane własne GKRPA w Białej Podlaskiej

Tabela 24. Dane Komendy Miejskiej Policji w Białej Podlaskiej dotyczące zatrzymania nietrzeźwych kierujących w latach 2015-2017

2015	2016	2017
33	29	19

Źródło: dane własne KMP w Białej Podlaskiej

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Biała Podlaska

Zespół Interdyscyplinarny (ZI) to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę i skoordynowane działania, mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie Gminy Biała Podlaska. Na posiedzeniach członkowie Zespołu dzielą się dobrymi praktykami w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i profilaktyki zachowań ryzykownych. Podczas posiedzeń ZI omawiane są również problemy zjawiska przemocy występujące w jednostkach reprezentowanych przez członków Zespołu. Członkowie Zespołu podejmują działania wynikające z procedury „Niebieskie Karty”. W okresie od 01.01.2017r. do 31.12.2017r. do Przewodniczącego ZI wpłynęło 56 „Niebieskich Kart”(48 kart zostało założonych przez przedstawicieli policji, a 8 przez pracowników socjalnych). W 42 rodzinach wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, natomiast pomocą GZI przez cały okres sprawozdawczy objętych było 67 rodzin z terenu Gminy Biała Podlaska. Zarówno osoby pokrzywdzone, jak i podejrzewane o stosowanie przemocy skorzystały ze wsparcia psychologicznego, prawnego i materialnego. Przewodniczący GZI wystąpił z trzema wnioskami do Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej o wgląd w sytuację małoletnich dzieci w rodzinach, w celu zabezpieczenia ich zdrowia i życia. Obecnie Gminny Zespół Interdyscyplinarny prowadzi 38 procedur „Niebieskie Karty”. W ramach procedury zostało powołanych 15 posiedzeń grup roboczych oraz 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego. W w/w okresie GZI zakończył procedury „Niebieskie Karty” w 22 rodzinach. Oceniając obszar przemocy w rodzinie, można zaobserwować na przestrzeni ostatnich lat znaczną poprawę, zmniejsza się liczba „Niebieskich Kart” zakładanych w rodzinach w Gminie Biała Podlaska.

Tabela 25. Niebieskie Karty założone na terenie gminy Biała Podlaska w latach 2015-2017

Niebieskie Karty założone na terenie Gminy Biała Podlaska			
2015	2016	2017	2018
67	38	46	38

Źródło: dane własne GZI w Białej Podlaskiej

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów tj.: pomoc społeczna, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policja, oświata ochrona zdrowia i inne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektywnych działań.

5.6. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH

Problemy w wypełnianiu ról rodzicielskich i problemy wychowawcze są na drugim miejscu jeśli chodzi o powody przyznawania pomocy finansowej w Gminie. Rodzina spełnia szereg funkcji m.in. : prokreacyjna, socjalizacyjna (ciągłe uczenie i wychowywanie 21 potomstwa), ekonomiczna (zaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych, w ramach wspólnego gospodarstwa domowego), rekreacyjna (tworzy przestrzeń do nawiązywania kontaktów interpersonalnych), społeczno-psychologiczna (rozwój osobowości), edukacyjna. Zaniedbanie danego obszaru może powodować dysfunkcje i pogłębienie problemowych obszarów. Bezradność wiąże się ściśle z innymi problemami jak uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezrobocie, ubóstwo. Trudna sytuacja rodzinna zawsze ma bezpośredni wpływ na dobro wychowujących się dzieci w rodzinie. Zabezpieczenie tego nadrzędnego celu dobra dziecka, wymaga od instytucji podjęcia działań, mających na celu zabezpieczenie bezpieczeństwa (alkoholizm, przemoc) oraz podstawowych potrzeb w środowisku domowym (wyżywienie, leczenie, obowiązek szkolny etc.). Problemy wynikające z postaw rodziców w rodzinie z dziećmi wyrażają się najczęściej: a) w sprawach opiekuńczo-wychowawczych:

- zaburzenia komunikacji (brak jasnych i czytelnych komunikatów niedostosowanych do wieku i poziomu intelektualnego członków rodziny, jednostronne wydawanie poleceń, agresywne i głośnie rozmowy);
- złe wzorce (dziedziczenie negatywnego stylu życia, brak pozytywnych przykładów, trudności adaptacyjne, problemy w komunikacji z ludźmi);
- brak autorytetów (niedojrzałość emocjonalna, „dziecko rządzi w rodzinie”);
- brak właściwych metod wychowawczych (np. brak lub niewłaściwy system nagród i kar, brak konsekwencji w postępowaniu rodziców,);
- brak lub niedostateczne zainteresowania problemami i potrzebami rozwojowymi dziecka (brak dbałości o zdrowie, rozwój emocjonalny i intelektualny, brak umiejętności i potrzeby wspólnego spędzania czasu z dzieckiem, organizacji czasu wolnego dziecku);

b) w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego:

- brak lub niedostateczna umiejętność racjonalnego gospodarowania budżetem;
- zaburzona hierarchia potrzeb;
- brak umiejętności organizowania przestrzeni w domu (brak miejsca do: nauki, zabawy, snu dla dziecka);
- brak nawyków lub niedostateczna umiejętność utrzymania czystości w domu (sprzęty niekompletne i zużyte, nieporozumienie w pomieszczeniach);
- niewłaściwy podział obowiązków w rodzinie;
- brak lub ograniczona umiejętność przygotowywania pełnowartościowych, zróżnicowanych i ekonomicznych posiłków dostosowanych do wieku i potrzeb dzieci.

c) w sprawach funkcjonowania w środowisku lokalnym:

- brak umiejętności załatwiania spraw urzędowych;
- brak umiejętności korzystania z zasobów środowiska oraz przysługujących im praw i uprawnień.

Reakcji dziecka na problemy w rodzinie jest wiele, przykładowe zachowania to : problemy w kontaktach z rówieśnikami, szukanie autorytetów w różnych grupach rówieśniczych, używki, problemy z otoczeniem, szkołą, niestabilność emocjonalna, przejmowanie winy i odpowiedzialności za sytuację w rodzinie, agresja, zbyt wysoka samodzielność, bądź uzależnienie od otoczenia, relatywizm wartości, utrata zaufania do dorosłych. Każde z tych działań zakłóca w znaczny sposób prawidłowy rozwój dziecka, co w konsekwencji przekłada się na jego przyszłe relacje i jakość życia rodzinnego. Z bezradnością w sprawach opiekuńczo - wychowawczych ściśle wiąże się problem przemocy w rodzinie. Oczywiście wiele rodzin dotkniętych problemem przemocy nie zgłasza istniejącego zagrożenia.

Kierunki działań mających na celu minimalizację zagrożenia bezradnością opiekuńczo -wychowawczą:

1. wsparcie instytucjonalne pracownika socjalnego

2. zwiększenie efektywności działań zespołów: interdyscyplinarnego, GKRPA
3. wprowadzenie innowacyjnych programów pracy z rodziną (np. Mediacje, terapie)
4. pomoc specjalistyczna w przebudowie i pogłębianiu więzi w rodzinie (np. pomoc psychologiczna), hierarchii obowiązków i potrzeb.
5. wsparcie nowoczesnych środowiskowych form pracy

Tabela 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym:	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2015	2016	2017		2015	2016	2017	
rodziny niepełne	40	38	24		147	136	83	
rodziny wielodzietne	49	27	7		309	175	47	

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

5.7. PROBLEMY OSÓB W PODESZŁYM WIEKU

Usługi opiekuńcze świadczone są przez osoby zatrudnione w GOPS na umowę – zlecenie. Opieka polega w szczególności na robieniu zakupów, opiece higienicznej, pomocy w załatwieniu spraw urzędowych, utrzymanie w czystości i porządku mieszkania osoby, przygotowywaniu posiłków.

Tabela 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w latach 2015 -2017

Lata	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych
2015	69
2016	68
2017	63

Źródło: dane własne GOPS w Białej Podlaskiej

ANALIZA SWOT

6.1. WSPIERANIE RODZIN

Mocne strony	Słabe strony
- potencjał jednostki pomocy społecznej, edukacji i zdrowia w obszarze pomocy dziecku i rodzinie, - współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi, - pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych - programy lokalne i osłonowe	- niedostatecznie rozwinięta oferta środowiskowych form pomocy - niedostateczna infrastruktura w sferze przeciwdziałania przemocy w rodzinie - niewystarczająca oferta asystentury rodzinnej - niewystarczające środki finansowe na objęcie systematyczną pomocą rodzin z dziećmi przekraczających nieznacznie próg uprawniający do świadczeń z pomocy społecznej
szanse	zagrożenia
- budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny - podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin - wzrost jakości usług skierowanych do	- wzrost liczby rozwodów oraz dzieci wychowywanych w rodzinach niepełnych - wzrost liczby rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym

dziecka i rodziny poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników oraz permanentne dostosowywanie tych usług do potrzeb dziecka i rodziny - podejmowanie działań na rzecz odkrywania i rozwoju potencjału dziecka i młodzieży	-wzrastająca liczba dzieci i młodzieży podejmujących zachowania ryzykowne -wzrost liczby dzieci o specjalnych i specjalistycznych potrzebach edukacyjnych -ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej
---	--

6.2. POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
-wykwalifikowana kadra pomocy społecznej - szeroka oferta programów z zakresu pomocy społecznej - współpraca sektora samorządowego z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej (np. pkps)	- ograniczone środki finansowe na działania zapobiegające wykluczeniu - przewaga działań doraźnych o charakterze ratowniczym nad działaniami profilaktycznymi - niezadowalający poziom pracy socjalnej (zbyt mało czasu na wykonywanie pracy socjalnej spowodowane realizacją innych zadań wynikających z różnych ustaw)
Szanse	Zagrożenia
- rozwój aktywności obywatelskiej - stosowanie aktywizujących metod pracy	- uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej, narastanie zjawiska „wyuczonej bezradności”

socjalnej - poprawa koniunktury gospodarczej i wzrost liczby miejsc pracy - możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych	-kształtowanie się postaw roszczeniowych w społeczeństwie -przenoszenie ciężaru finansowania zadań rządowych na poziom gminy bez wystarczającego zabezpieczenia finansowego -niekorzystne trendy demograficznego-koncentracja problemów w rodzinach korzystających z pomocy społecznej -trudna sytuacja na rynku pracy
---	---

6.3. LOKALNY RYNEK PRACY

Mocne strony	Słabe strony
-wzrastający poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa -rozwinięta infrastruktura edukacyjna wzrost mobilności zawodowej osób poszukujących pracy -wzrost świadomości w zakresie konieczności pogłębiania wiedzy i podnoszenia kwalifikacji zawodowych -możliwość pogłębiania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w różnych pozaszkolnych formach kształcenia	- niedopasowanie struktury zasobów siły roboczej do podaży pracy - wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych, powyżej 50 roku życia oraz bez kwalifikacji zawodowych -bariery utrudniające aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych -niestateczna liczba miejsc pracy na lokalnym rynku pracy

szanse	zagrożenia
-coraz większa aktywność społeczeństwa w podejmowaniu działalności gospodarczej i samozatrudnienia -współpraca partnerów lokalnego rynku pracy min. samorządu lokalnego, urzędu pracy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, instytucji szkoleniowych - tworzenie miejsc pracy dzięki zwiększającej się atrakcyjności gminy Biała Podlaska	- wysokie koszty zatrudnienia pracowników - niedopasowanie struktury kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz braku długofalowego prognozowania potrzeb rynku pracy na określone zawody i kwalifikacje - emigracja ludzi wykształconych poza regionalnego-pojawiające się zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” - negatywne trendy demograficznego -starzenie się społeczeństwa -rozwój szarej strefy zatrudnienia

6.4. EDUKACJA SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
- wykwalifikowana kadra pedagogiczna i specjalistyczna - dobra baza lokalowa ze specjalistycznym wyposażeniem do realizowania zadań w zakresie aktywności społecznej - rozwijające się organizacje społeczne ukierunkowane na poprawę jakości życia na	- niedostateczny przepływ informacji - niewykorzystany potencjał społeczności lokalnej - niewystarczające środki finansowe na edukację społeczną i aktywność lokalną

wsi oraz systematycznie odnawiana baza infrastrukturalna (świetlice wiejski) - rozwój technologii ułatwiających przepływ informacji (internet)	
szanse	zagrożenia
- integracja środowisk lokalnych - możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na rozwój edukacji oraz aktywności społecznej	- niski poziom aktywności społecznej - trudności w podejmowaniu wspólnych działań

6.5. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony	Słabe strony
- otwartość instytucji na problemy osób niepełnosprawnych - dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	- brak systemowego wsparcia osób niepełnosprawnych intelektualnie - brak koordynacji działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych - istniejące bariery architektoniczne - brak kompleksowej polityki transportowej dla osób niepełnosprawnych - mało rozwinięty system rozwiązań związanych ze wczesnym wspomaganiem rozwoju dziecka niepełnosprawnego

szanse	zagrożenia
- współpraca organizacji pozarządowych, instytucji i urzędów - upowszechnienie informacji dotyczących praw i problemów osób niepełnosprawnych - dostęp do wsparcia finansowego inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnością ze środków zewnętrznych - poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez aktywizację zawodową - rozwijający się system usług opiekuńczych i specjalistycznych	- niska stopa zatrudnienia osób z niepełnosprawnością - niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością - niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych - brak spójnego systemu orzekania o niepełnosprawności - niedostateczna oferta wsparcia osób niepełnosprawnych

6.6. OCHRONA ZDROWIA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Mocne strony	Słabe strony
- rozwinięta infrastruktura medyczna specjalistyczna w regionie - dobra lokalizacja ośrodka zdrowia i realizowanie w nim badań laboratoryjnych - zapewnienie opieki z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej - wykwalifikowana kadra medyczna - współpraca władz samorządowych z	- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura medyczna na terenie gminy - utrudniony dostęp do nowoczesnej bazy diagnostycznej - oddziały terapii uzależnień zbyt mocno oddalone od gminy - niski poziom konkurencyjności

instytucjami i organizacjami na rzecz realizacji programów zdrowia, profilaktyki i działań pomocowych	świadczonych usług medycznych
- szeroka oferta programów profilaktycznych, kampanii edukacyjnych i społecznych z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki uzależnień	
szanse	zagrożenia
- funkcjonujące programy ochrony zdrowia na poziomie unijnym, krajowym, wojewódzkim i gminnym	- niewydolność systemu zarządzania i finansowania ochrony zdrowia
- wzrost świadomości społecznej o zagrożeniach i możliwościach korzystania z pomocy	- wzrost zagrożenia chorobami cywilizacyjnymi
	- brak dostępu do wysokiej jakości usług specjalistycznych i opieki psychiatrycznej

6.7. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

WIZJA GMINY

Gmina Biała Podlaska to aktywne i nowoczesne społeczeństwo obywatelskie, otwarte na współpracę i podejmujące działania na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego służące rozwojowi i poprawie warunków życia

Cel strategiczny

I. Rodzina jako podstawowy ośrodek rozwoju

Cele operacyjne

1.1 Doskonalenie profilaktyki nad dzieckiem i rodziną

Kierunki działań/ interwencji	- rozwój środowiskowych form wsparcia dziecka i rodziny w tym asystenta rodziny - budowa wczesnego systemu wspomagania dzieci i młodzieży (szczególne potrzeby rozwojowe, emocjonalne, w tym dzieci zdolne)
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

1.2 Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, w tym w sytuacjach kryzysowych

Kierunki działań/ interwencji	- realizacja programów profilaktycznych oraz promowanie prawidłowych metod wychowawczych - podnoszenie kwalifikacji i umiejętności kadr
-------------------------------	---

	- współpraca i wymiana doświadczeń między instytucjami i organizacjami - popularyzacja aktywnego wypoczynku
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

1.3. Promowanie dobrych praktyk i doświadczeń na rzecz pomocy dziecku i rodzinie

Kierunki działań/ interwencji	- realizacja programów profilaktycznych oraz promowanie prawidłowych metod wychowawczych - podnoszenie kwalifikacji i umiejętności kadr - współpraca i wymiana doświadczeń między instytucjami i organizacjami - popularyzacja aktywnego wypoczynku
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020

	- Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne
--	--

Cel strategiczny

II. Skuteczny system wsparcia społecznego i bezpieczeństwa społecznego

Cele operacyjne

2.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych

Kierunki działań / interwencji	- wspieranie różnych form aktywności seniorów - rozwój i promocja oferty kulturalnej, oświatowej, rozrywkowej - tworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

2.2. Rozwój ekonomii społecznej

Kierunki działań/interwencji	- wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

2.3. Zapewnienie skutecznego reagowania instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

Kierunki działań/interwencji	- prowadzenie działań interwencyjnych i ratowniczych w sytuacjach zagrożeń - prowadzenie systematycznego monitoringu występujących i potencjalnych zagrożeń - wsparcie i pomoc w przetrwaniu po doznanych stratach spowodowanych zaistniałym zdarzeniem
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe

	- Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne
--	--

2.4. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

Kierunki działań/interwencji	- pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb bytowych - wskazywanie możliwości i realizacji wyższych potrzeb życiowych - umożliwienie osobom przewlekle chorym lepszego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym - pomoc w zapewnieniu opieki (usługi opiekuńcze lub specjalistyczne) - integracja społeczna osób niepełnosprawnych, w tym likwidacja barier architektonicznych, transportowych, technicznych i w komunikowaniu się
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

Cel strategiczny

III. Wysoka aktywność zawodowa i integracja środowiska lokalnego

Cele operacyjne

3.1. Rozwój edukacji społecznej i tożsamości lokalnej

Kierunki działań/interwencji	- współpraca różnych środowisk na rzecz rozwoju społecznego - promowanie edukacji i aktywności społecznej - podtrzymywanie i upowszechnianie tożsamości narodowej i lokalnej - różnorodność oferty kulturalnej
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

3.2. Wspieranie rozwoju kształcenia dorosłych

Kierunki działań/interwencji	- promowanie oferty i poszerzanie możliwości kształcenia dorosłych
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata

	2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne
--	--

Cel strategiczny

IV. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych i usług zdrowotnych

Cele operacyjne

4.1. Lepsza jakość życia mieszkańców

Kierunki działań/interwencji	-modernizacja obiektów użyteczności publicznej i ich dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

4.2 Efektywne rozwiązywanie problemów społecznych i rodzinnych związanych z uzależnieniami

Kierunki działań/interwencji	-realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych
------------------------------	---

	- wspieranie rozwoju leczenia odwykowego - realizacja kampanii społecznych w zakresie przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym - współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

4.3 Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego stylu życia

Kierunki działań/interwencji	-realizacja programów profilaktycznych oraz działań edukacyjnych - realizacja kampanii społecznych wzmacniających odpowiedzialność za swoje zdrowie - wspieranie zadań zmierzających do usprawnienia mieszkańców poprzez aktywne spędzanie czasu wolnego
------------------------------	--

Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne
---------------------	--

4.4 Zwiększanie dostępności mieszkańców do usług medycznych

Kierunki działań/interwencji	-realizacja programów zdrowotnych - działania edukacyjne skierowane do pracowników ochrony zdrowia
Źródła finansowania	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014- 2020 - Programy sektorowe - Budżet gminy - inne krajowe i zagraniczne

6.8. ZESTAW WSKAŹNIKÓW DO MONITOROWANIA STRATEGII.

Cel strategiczny I. Rodzina jako podstawowy ośrodek rozwoju

Wskaźniki	1. Liczba zatrudnionych asystentów rodziny 2. Liczba rodzin objętych pomocą
-----------	--

	asystenta rodziny 3. Liczba zatrudnionych specjalistów: psychologów, pedagogów, logopedów 4. Liczba działań ukierunkowanych na wczesny system wspomagania dzieci. 5. Liczba dodatkowych zajęć rozwijających zdolności i umiejętności dzieci. 6. Liczba świetlic szkolnych. 7. Liczba dzieci korzystających ze świetlicy szkolnej. 8. Liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 9. Liczba osób podnoszących kwalifikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 10. Liczba działań informacyjno-edukacyjnych podnoszących świadomość społeczną na temat zagrożeń wynikających ze stosowania przemocy. 11. Liczba realizowanych programów profilaktycznych. 12. Liczba programów ograniczających zjawisko przemocy rówieśniczej. 13. Liczba instytucji pracujących na
--	---

	rzecz przeciwdziałania przemocy. 14. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. 15. Liczba działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc. 16. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. 17. Liczba powołanych grup roboczych. 18. Liczba utworzonych punktów porad psychologicznych. 19. Liczba utworzonych punktów wczesnej interwencji kryzysowej. 20. Liczba osób doznających przemocy korzystających z poradnictwa, wsparcia.
--	---

Cel strategiczny II. Skuteczny system wsparcia społecznego i bezpieczeństwa społecznego.

Wskaźniki	1. Liczba osób, którym przyznano usługi opiekuńcze. 2. Liczba zatrudnionych opiekunów środowiskowych. 3. Liczba wolontariuszy
-----------	--

	zaangażowanych w realizację zadań na rzecz osób starszych. 4. Liczba zorganizowanych form aktywnego spędzania czasu wolnego. 5. Liczba instytucji działających na rzecz integracji międzypokoleniowej. 6. ilość osób zaangażowanych w działania związane z integracją międzypokoleniową. 7. Liczba działań integrujących pokolenia (imprezy kulturalne, przedsięwzięcia sportowo- kulturalne- rajdy, wycieczki). 8. Liczba seniorów biorących udział w spotkaniach. 9. Liczba szkoleń w zakresie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. 10. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach w zakresie ekonomii społecznej. 11. Liczba spotkań informacyjno-promocyjnych. 12. Liczba projektów na rzecz popraw warunków i jakości życia mieszkańców. 13. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie interwencji
--	--

	kryzysowej. 14. Liczba instytucji współpracujących na rzecz zjawiska przemocy. 15. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS bez względu na rodzaj, formę wsparcia zmierzającego do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych. 16. Liczba przyznanych świadczeń. 17. Wysokość środków przyznanych na świadczenia z pomocy społecznej. 18. Liczba inicjatyw w zakresie likwidowania barier architektonicznych, transportowych, technicznych. 19. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. 20. Liczba spotkań i imprez integracyjnych.
--	---

Cel strategiczny III. Wysoka aktywność zawodowa i integracja środowiska lokalnego.

Wskaźniki	1. Liczba programów ukierunkowanych na aktywizację osób bezrobotnych. 2. Liczba przeprowadzonych ankiet
-----------	---

	wśród pracodawców. 3. Liczba szkoleń dla osób bezrobotnych. 4. Liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach. 5. Wysokość środków przeznaczonych na organizację szkoleń. 6. Liczba szkoleń z zakresu przedsiębiorczości. 7. Liczba osób przeszkolonych w zakresie przedsiębiorczości. 8. Liczba przedsięwzięć na rzecz lokalnego rynku pracy. 9. Liczba osób objętych wsparciem będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (np. młodzi, niepełnosprawni, długotrwale bezrobotni, osoby w wieku 50+) 10. Wysokość pozyskiwanych środków na rzecz realizacji projektów. 11. Liczba instytucji podejmujących współpracę na rzecz rozwoju społecznego. 12. Liczba działań podjętych na rzecz edukacji i aktywizacji społecznej. 13. Liczba instytucji działających na rzecz podtrzymywania i
--	--

	upowszechniania tożsamości narodowej i lokalnej. 14. Liczba inicjatyw na rzecz podtrzymywania i upowszechniania tożsamości narodowej i lokalnej. 15. Liczba spotkań, imprez kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej. 16. Liczba form kształcenia dorosłych. 17. Liczba osób dorosłych dokształcających się.
--	---

Cel strategiczny IV. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych i usług zdrowotnych.

Wskaźniki	1. Liczba obiektów przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. 2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach związanych z pracą z osobami niepełnosprawnymi, uzależnionymi lub innymi będącymi w trudnej sytuacji życiowej. 3. Liczba programów profilaktycznych i zdrowotnych. 4. Liczba programów i projektów realizowanych przeciwko uzależnieniom.
-----------	---

	5. Liczba uczestników programów i projektów. 6. Liczba osób objętych działaniami KRPA. 7. Liczba inicjatyw społecznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. 8. Liczba kampanii na rzecz zdrowego stylu życia i postaw prozdrowotnych. 9. Liczba programów profilaktycznych oraz działań edukacyjnych na temat zdrowego stylu życia i postaw prozdrowotnych. 10. Liczba projektów wspomagających aktywne spędzanie czasu wolnego mieszkańców. 11. Liczba miejsc rekreacyjnych do spędzania czasu wolnego. 12. Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących zdrowy styl życia i płynące z niego korzyści.
--	--

ZAKOŃCZENIE

Głównym celem samorządu terytorialnego jest przede wszystkim zabezpieczenie godnych warunków życia każdego mieszkańca. Realizacja tego celu prowadzona jest po przez wiele działań dotyczących większości kierunków życia i funkcjonowania współczesnych społeczeństw. Jedną z niezwykle ważnych sfer funkcjonowania jest sfera społeczna, dotycząca szeregu elementów codziennego życia ludzkiego. Hierarchia działań i nakładów finansowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego powinna stawiać na pierwszym miejscu zadania z zakresu polityki społecznej. Osiągnięcie określonych rezultatów powinno opierać się na zaplanowanych działaniach sformułowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Skuteczne realizowanie strategii wymaga prowadzenia ewaluacji oraz monitoringu. Ważne dla wprowadzenia założeń strategii w życie, będzie włączenie do tego procesu organu stanowiącego naszego samorządu gminnego i to nie tylko po przez uchwalenie strategii, ale także po przez aktywne monitorowanie oraz corocznie aktualizowanie strategii. Równie istotne, będzie pozyskiwanie opinii ze strony organizacji pozarządowych, a także samych mieszkańców, ponieważ pozwoli to na przeprowadzanie aktualizacji zgodnie z występującymi potrzebami społecznymi. Działania te wynikają z dużej dynamiki w zakresie zmian społecznych, ekonomicznych czy gospodarczych, a także z pogłębionej diagnozy potrzeb społecznych oraz zmieniającego się prawodawstwa. Niezbędne zmiany będą wprowadzane do Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w formie aneksów. Niniejszy dokument jest wyrazem dążeń władz gminy, instytucji i organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności do podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy Biała Podlaska. Strategia wyznacza cele główne i operacyjne, których realizacja z założenia powinna przyczynić się do ograniczenia zdiagnozowanych problemów społecznych i zminimalizowanie ich negatywnych skutków. Celowe, planowe i systematyczne działania pozwolą na racjonalne i efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów. Przygotowana Strategia jest instrumentem otwartym i elastycznym. W związku z powyższym, wraz z upływem czasu i dezaktualizacją ujętych w niej kwestii, będzie uzupełniania zgodnie z pojawiającymi się w otoczeniu potrzebami społecznymi. Wdrażanie założeń przyjętych w Strategii wymaga zaangażowania wielu podmiotów. Wdrażanie Strategii ma za zadanie określić czy i w jakim stopniu zrealizowane

działania przyczyniły się do osiągnięcia założonych rezultatów. Jej celem jest identyfikacja błędów i nieprawidłowości, a w konsekwencji podnoszenie skuteczności i efektywności programów i projektów.

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura mieszkańców na dzień 31.12.2017.....	12
Tabela 2. Liczba beneficjentów GOPS oraz formy pomocy, jakie zostały udzielone....	20
Tabela 3. Szczegółowe zestawienie środków wydatkowanych na realizację zadań w 2017 roku.....	23
Tabela 4. Zasiłki stałe.....	24
Tabela 5. Zasiłki okresowe.....	24
Tabela 6. Zasiłki celowe.....	25
Tabela 7. Zasiłek celowy na żywność z Programu Wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.....	25
Tabela 8. Pomoc w formie gorących posiłków w ramach Programu Wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.....	26
Tabela 9. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	27
Tabela 10. Opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne.....	28
Tabela 11. Realizacja świadczeń rodzinnych.....	28
Tabela 12. Dzieci w rodzinach zastępczych.....	30
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu ubóstwa w latach 2015 – 2017 r.....	35
Tabela 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.....	35
Tabela 15. Statystyka przestępczości na terenie gminy Biała Podlaska w latach 2015-2017.....	36
Tabela 16. Informacja o liczbie bezrobotnych w gminie Biała Podlaska.....	38
Tabela 17. Liczba mieszkańców gminy Biała Podlaska korzystających z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w latach 2015-2017.....	38
Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych z gminy Biała Podlaska, którym były proponowane formy wsparcia w latach 2015-2017.....	39

Tabela 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby.....	41
Tabela 20. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizm.....	45
Tabela 21. Liczba osób zgłoszonych do GKRPA na leczenie odwykowe w latach 2015-2017.....	45
Tabela 22. Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe na podstawie orzeczenia Sądu w latach 2015-2017.....	45
Tabela 23. Wyszczególnienie osób zgłaszających swoich bliskich do GKRPA na leczenie odwykowe w latach 2015-2017.....	46
Tabela 24. Dane Komendy Miejskiej Policji w Białej Podlaskiej dotyczące zatrzymania nietrzeźwych kierujących w latach 2015-2017.....	46
Tabela 25. Niebieskie Karty założone na terenie gminy Biała Podlaska w latach 2015-2017.....	48
Tabela 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	51
Tabela 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w latach 2015 -2017.....	51